

Årsrapport 2020

Barn- och utbildningsnämnden

Rapport från
stadsrevisionen

HELSINGBORG

Den kommunala revisionen i Helsingborgs stad är fullmäktiges kontrollinstrument för att granska den verksamhet som bedrivits i nämnder och bolag. Stadsrevisionen i Helsingborgs stad granskar nämnders och styrelserns ansvarstagande för att genomföra verksamheten enligt fullmäktiges uppdrag. Stadsrevisionen omfattar både de förtroendevalda revisorerna och revisionskontoret.

I årsrapporter för nämnder sammanfattar stadsrevisionen det gångna årets granskningar och bedömningar av verksamheten. Större granskningar som genomförs under året kan också publiceras som projektrapporter.

Publikationerna finns på stadsrevisionens hemsida, helsingborg.se. De kan också beställas från revisionskontoret, stadsrevisionen@helsingborg.se

Sammanfattning

I denna rapport redovisas resultat och bedömningar utifrån revisionskontorets granskningar.

Verksamhet och ekonomi

Sammantaget bedöms att barn- och utbildningsnämnden i allt väsentligt har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Bedömningen grundar sig på att det verksamhetsmässiga resultatet till stor del är förenligt med kommunfullmäktiges mål för verksamheten samt att lagstiftning och andra föreskrifter efterlevts.

Intern kontroll

Den samlade bedömningen är att nämndens styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten har varit tillräcklig. Arbetet med den interna kontrollen är en integrerad del i styrning och uppföljning. Vidare finns systematiskt ordnade kontroller i organisation, system, processer och rutiner.

Utöver den grundläggande granskningen har fördjupade granskningar genomförts vilka omfattat beredskap för värmebölja, kompetensförsörjning, momsrutiner, samverkan avseende barn som far illa och kösystem. Därutöver har uppföljning gjorts av den tidigare granskningen om trygghet i förskolan. Sammantaget bedöms den interna kontrollen vara tillräcklig.

Räkenskaper

Räkenskaperna bedöms, i allt väsentligt, ge en rättvisande bild av verksamhetens resultat och ekonomisk ställning. Räkenskaperna bedöms vara upprättade i enlighet med lagstiftning och god redovisningssed.

1. Årets granskning

Revisorerna ska varje år pröva om verksamheten inom nämnderna sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen är tillräcklig. I denna rapport redovisas resultat och bedömningar utifrån revisionskontorets granskningar av barn- och utbildningsnämnden 2020.

Revisionen har utförts enligt kommunallagen, andra tillämpliga lagar, reglementet för stadsrevisionen samt god revisionsred i kommunal verksamhet. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning av nämndens verksamhet. Kriterier för bedömning redovisas i bilaga 1.

I den årliga granskningen ingår att revisionen löpande följer verksamheten genom att ta del av grundläggande dokument och ärenden. Grundläggande dokument är bland annat plan för mål och ekonomi, reglemente, delegationsordningar, ekonomi- och verksamhetsrapportering, delårsrapport, verksamhetsberättelser, beslutsunderlag och protokoll. Under året har också särskilda möten hållits avseende ekonomi, måluppfyllelse och intern kontroll. Vidare genomför revisionen också en viss omvärldsbevakning kopplat till nämndens verksamhet.

De bedömningar som görs i rapporten av verksamhet och ekonomi, av intern kontroll samt av räkenskaper har som mål att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida nämndens verksamhet och redovisning i sin helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet men ingen garanti för att svagheter eller felaktigheter inte finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller misstag. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentlighet är högre än felaktighet som beror på misstag. Detta eftersom oegentlighet kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.

De förtroendevalda revisorerna har den 26:e mars 2021 träffat nämndens presidium i samband med genomgång av 2020 års granskning och avstämning inför år 2021.

Granskningsledare har varit Marie Jakobsson vid Helsingborgs stads revisionskontor.

Årsrapporten har faktakontrollerats av förvaltningen.

2. Verksamhet och ekonomi

I detta avsnitt redovisas en granskning av om nämndens resultat är förenligt med kommunfullmäktiges mål samt följt de beslut, riktlinjer, lagstiftning och andra föreskrifter som gäller för verksamheten. Vidare redovisas om nämnden har genomfört sitt uppdrag med tillgängliga resurser samt haft en styrning och uppföljning mot mål och beslut.

2.1 Verksamhetsmässigt resultat

Kommunfullmäktige har beslutat om ett uppdrag och en inriktning för barn- och utbildningsnämnden som nämndens verksamhet ska hålla sig inom. I Barn- och utbildningsnämndens reglemente framgår att nämndens uppdrag är att skapa de bästa möjliga förutsättningar för barn och ungas uppväxt, vidare studier, arbete och ett hållbart liv.

Den inriktning som finns är att kunskap och lärande är fokus för stadens förskolor och skolor. Alla barn och elever ska ges förutsättningar att utvecklas och nå målen. Särskild vikt ska läggas vid kunskaper i språk och matematik samt skolans kompensatoriska uppdrag.

Inriktningen är vidare att barn och elever ska känna sig trygga, få stöd i sin personliga utveckling och utveckla sin lust att lära. De ska också rustas för en framtid i förändring, där hållbarhet, respekt för demokrati och människors lika värde är centrala begrepp.

Nämnden följer en uppföljnings- och utvärderingsplan där de olika rapporteringarna som görs under året är strukturerade efter nämndens sammanträden. Vid tertialrapporteringar rapporterar förvaltningen till nämnden vad som görs utifrån inriktningen. Det rapporteras även i de kvalitetsrapporter som nämnden beslutat om under hösten för de olika verksamheterna gymnasieskola/gymnasiesärskola, grundskola/ grund-särskola samt förskola. Av dessa framgår att stora utmaningar för nämnden är bland annat kompetensförsörjningen av vissa lärarkategorier inom gymnasieskolan samt ökad måluppfyllelse och att skapa en likvärdig skola med god kvalitet inom grundskolan.

I slutet av 2019 riktade Skolinspektionen kritik och risk för vite mot Pårarps skola. Under året har nämnden rapporterat vidtagna åtgärder till Skolinspektionen vilka de bedömt som tillräckliga och tillsynen har avslutats utan att nämnden behövt betala vite.

Stadsrevisionen har under året inom ramen för den årliga granskningen följt nämndens arbete för att verka inom uppdraget och inriktningen.

Utöver nämndens övergripande uppdrag har nämnden fått två specifika uppdrag av kommunfullmäktige i samband med att mål och ekonomi för 2020 beslutades. De handlar om "Ökat samarbete mellan skola och socialtjänst" och "Nya metoder för att bedöma måluppfyllelsen i stadens förskolor". Stadsrevisionen har följt upp att uppdragen är återredovisade till nämnden och vidare rapporterade till kommunfullmäktige i enlighet med de tider som fastslagits.

Stadsrevisionen konstaterar att nämndens verksamhetsmässiga resultat för 2020 i allt väsentligt är förenligt med de mål och den verksamhetsinriktning som fullmäktige fastställt.

Kommunfullmäktige har beslutat om tre mål för barn- och utbildningsnämnden. Samtliga tre mål gäller för hela denna mandatperiod, vilket innebär att referensvärdet som resultatet ska mätas mot är från läsåret 2017/2018, och resultatet är det som uppmäts efter läsåret 2021/2022. Målen är:

- Andelen elever med hög frånvaro ska halveras
- Andelen grundskoleelever som uppnår behörighet till gymnasieskolan ska öka
- Andelen elever som klarar gymnasieskolan på tre år ska öka

Avseende det första målet har nämnden gjort definitionen att hög frånvaro är när frånvaron överstiger 15%, oavsett om den är giltig eller ogiltig. Referensvärdet från 2017/2018 är att andelen elever som hade hög frånvaro då var 11,6% i grundskolan och 45,3% i gymnasieskolan. Beroende av pandemin har frånvaron under året ökat kraftigt på grundskolan medan den har minskat på gymnasieskolan. Årets utfall för läsåret 2019/2020 är 20,2% för grundskolan och 31,6% för gymnasieskolan. Nämnden bedömer målet som ej uppnått i år. Det baserar de på att de ligger så långt från målet nu i pandemin och att det är svårt att göra prognoser huruvida utvecklingen blir när nya faktorer spelar in.

Det andra målet bedömer nämnden att de kommer att uppnå till mandatperiodens slut. Referensvärdet är att 81,6% av grundskoleeleverna uppnådde behörighet till gymnasieskolan efter läsåret 2017/2018. Årets resultat efter läsåret 2019/2020 är att 84% är behöriga till gymnasieskolan.

Det tredje målet avser hur stor andel av eleverna som påbörjat gymnasiestudier som sedan gått ut med examen efter tre år. Referensvärdet från 2017/2018 är 67,5% och för det senaste läsåret 2019/2020 uppgick andelen till 66,1%. Nämnden bedömer att trots att andelen som klarar sin gymnasieutbildning på tre år har sjunkit sedan utgångspunkten så kommer man att uppnå målet till mandatperiodens slut.

Nämnden bedöms ha bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt sätt. Bedömningen grundas på revisionskontorets granskning av nämndens redovisning i Årsbokslut inriktning, mål och ekonomi 2020 vad gäller måluppfyllelse samt på övriga granskningar som genomförts under året.

Nämndens årsbokslut bedöms i huvudsak ge en rättvisande bild av det verksamhetsmässiga resultatet. Nämnden har avrapporterat resultat av beslutade mål. Stadsrevisionens bedömning är att nämnden har lämnat tillfredsställande information om uppkomna mål- och verksamhetsavvikelser.

Målen är satta för en hel mandatperiod och kommer att utvärderas först år 2022 då de beskrivs som långsiktiga mål som behöver ses på flera års sikt. Detta innebär en svårighet för revisionen att uttala oss om hur nämnden 2020 uppfyller de av kommunfullmäktige satta målen.

2.2 Ekonomiskt resultat

2.2.1 Driftverksamhet

Nämnden redovisar följande utfall och avvikelser för år 2020:

Tabell: Ekonomiskt utfall

Resultaträkning, tkr	Bokslut 2020	Internbudget 2020	Bokslut 2019
Kommunbidrag	3 546 349	3 546 349	3 453 927
Intäkter	706 542	660 270	644 484
Summa intäkter	4 252 891	4 206 619	4 098 411
Kostnader	-4 219 320	-4 206 619	-4 076 909
Summa kostnader	-4 219 320	-4 206 619	-4 076 909
RESULTAT	33 571	0	21 503

Barn- och utbildningsnämnden redovisar för 2020 ett överskott om +33,6 mnkr i förhållande till budget. Samtliga verksamheter inom nämnden redovisar överskott, men de finns i huvudsak inom de två verksamhetsområdena Grundskola (15,2 mnkr) och Gymnasieskola (17,0 mnkr).

De största orsakerna till budgetavvikelsen inom nämnden är kopplade till pandemin. Den mest avgörande är att nämnden erhållit ca 35 mnkr i statsbidrag för kompensation av sjuklöner, medan nämndens kostnader för detta i form av vikarier mm inte har ökat i samma omfattning. Dels har pandemin medfört att undervisningen delvis skett på distans och att olika moment utanför den traditionella undervisningen ställts in vilket inneburit lägre kostnader.

Nämnden har fått rapport om det ekonomiska läget i samband med de tre årliga rapporteringarna av mål och ekonomi. Årets resultat är bättre än de prognoser som nämnden lämnat under året, men håller sig inom Best Case-scenariot som nämnden lämnade vid delårsbokslutet. Orsaken är som nämnts ovan statliga bidrag på grund av Covid-19 vars storlek och varaktighet inte varit kända tidigare under året.

Stadsrevisionen gör bedömningen att nämnden i sitt årsbokslut har lämnat tillfredsställande information om uppkomna budgetavvikelser.

2.2.2 Investeringsverksamhet

Nämnden redovisar följande utfall och avvikelser för år 2020:

Investeringar, mnkr	Bokslut 2020	Budget 2020	Bokslut 2019
Utgifter	-24,4	-25,0	-19,6
Inkomster	0	0	0

Nämndens utfall för investeringsverksamheten avviker med 0,6 mnkr i förhållande till budget. Nämndens investeringsutgifter består i huvudsak av anskaffning av inventarier och maskiner.

Nämnden har ett antal investeringsprojekt i form av nybyggnationer och renoveringar av skolor och förskolor. Dessa beställs dock av fastighetsförvaltningen som hanterar dem inom sin budget och resulterar sedan i hyreskostnader för barn- och utbildningsnämnden. Under 2020 har fem investeringsobjekt färdigställts vilket avser två förskolor, två grundskolor och en gymnasieskola.

Stadsrevisionen konstaterar att nämnden håller sig inom sin ram för investeringar.

2.3 Sammanfattande bedömning av verksamhet och ekonomi

Sammantaget bedöms att nämnden i allt väsentligt har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Bedömningen grundar sig på iakttagelser som redovisas i avsnitt 2.1 och 2.2. Nämnden har i sin verksamhetsberättelse lämnat tillfredsställande information om uppkomna målavvikelser.

3. Intern kontroll

I detta avsnitt redovisas en granskning av nämndens interna kontroll. Av granskningen framgår bland annat i vilken utsträckning den interna kontrollen är en integrerad del i verksamhetens styrning och uppföljning. Vidare om det finns systematiskt ordnade kontroller i organisation, system, processer och rutiner.

Revisionskontorets granskning under 2020 har särskilt koncentrerats på tre processer. Dessa är framtagandet av internkontrollplan, uppföljning av internkontrollplan samt rapportering till nämnd. Vi har under året haft samtal och avstämningar med internkontrollsamordnaren vid flera tillfällen för att diskutera hur nämnden arbetar med sin interna kontroll.

Därutöver har ett antal fördjupade granskningar genomförts inom värmebölja, kompetensförsörjning, trygghet, moms, barn som far illa och kösystem.

3.1 Intern kontrollplan

Framtagande av internkontrollplan

Barn- och utbildningsnämnden antog plan för intern kontroll för 2020 på nämndens sammanträde den 13 februari. Planen innehåller granskningsinsatser inom 14 olika processer. Inför detta beslut hade nämnden en workshop om intern kontroll vid sitt sammanträde i januari 2020.

Som grund för planen finns nämndens riskanalys och det finns en dokumenterad processbeskrivning för arbetet med att fastställa årets granskningspunkter som ska ingå i nämndens intern kontrollplan.

Den inleds med att internkontrollsamordnaren är med på förvaltningarnas avdelningars APT:er och diskuterar bruttorisklistan. Verksamhetschefer kommer med input från skolorna som de fått från sina rektorer. IK-samordnaren gör en översyn av bruttorisklistan, lägger till nya förslag, tar bort förlegade punkter. Nästa steg är att IK-samordnaren uppmanar verksamhetscontrollers att lämna förslag på punkter bland annat som de inhämtar från rektorer.

I december får förvaltningens styrgrupp respektive ledningsgrupp en dragning av internkontrollsamordnaren där de kan komma med förslag på punkter. Styr- och ledningsgrupp gör en riskanalys som resulterar i slutlig sammanställning av granskningspunkter. Slutligen stämmer internkontrollsamordnaren av med utbildningsdirektören att det är de aktuella punkterna han vill föreslå till nämnden.

Nämndens riskanalys har gjorts med ett brett angreppssätt och involverat medarbetare på olika nivåer och från olika delar av verksamheten. Vi ser det som positivt att nämnden har tagit fram en processbeskrivning för hur granskningspunkter ska tas fram. Stadsrevisionen gör bedömningen att barn- och utbildningsnämndens framtagande av intern kontrollplan har skett på ett ändamålsenligt sätt.

Uppföljning av internkontrollplan

Nämnden har en dokumenterad processbeskrivning över hur det ska gå till när den interna kontrollplanen följs upp. I den framgår att det har förekommit diskussioner att ha fler rapporteringar till nämnden under granskningsåret, men i dagsläget sker rapporteringen en gång per år.

Internkontrollsamordnaren håller i avstampsmöten för alla granskare på våren och diskuterar syfte, förväntningar och att man ska ha samma approach. På våren väljs också fem skolor ut där årets granskning ska ske. Under hösten håller internkontrollsamordnaren även i ett summeringsmöte för granskarna där de diskuterar hur granskningen har gått och hur de ska skriva i sin rapportering.

I årets uppföljning fanns två granskningspunkter som betraktades som kännbara och ingen som betraktades som allvarlig. I uppföljningen till nämnden har förslag på åtgärder angivits samt datum då dessa ska vara genomförda. Det sker inte någon separat återsrapportering till nämnden när åtgärderna genomförts, utan det rapporteras i så fall inom ramen för nämndens uppföljnings- och utvärderingsplan.

Inom förvaltningen finns det en ambition att arbetet med intern kontroll borde ha en tydligare koppling till verksamhetsstyrningen.

Stadsrevisionen bedömer det tillfredsställande att uppföljning rapporterats till nämnden i enlighet med stadens riktlinjer för intern kontroll. Vi tycker det är positivt att nämnden tagit fram en processbeskrivning över uppföljningen av internkontrollplanen.

Rapportering till nämnd

Förvaltningen rapporterar uppföljningen av intern kontrollplanen till nämnden en gång årligen i februari.

Nämndens ekonomi och måluppföljning har under året rapporterats i samband med tertialrapporteringen i juni, september och februari.

I övrigt har nämnden en uppföljnings- och utvärderingsplan för året om vad som ska lyftas till nämnden vid vilket sammanträde. Exempel på rapporteringar är klagomål och anmälningar till skolmyndigheter, medarbetarenkät och handlingsplanen till denna samt kvalitetsrapporter för de olika stadierna förskola, grundskola och gymnasieskola. Om och när åtgärder har vidtagits med anledning av uppföljning av den interna kontrollen i enlighet med uppsatt tidplan har detta inte rapporterats till nämnden specifikt, utan sker inom ramen för uppföljnings- och utvärderingsplanen.

Utvecklingsområden enligt kvalitetsrapporterna är för förskolan arbetet med att bedöma kvalitet i förskolan. I grundskolan finns vissa brister i styrkedjan från politik till klassrum och från klassrum till politik.

Stadsrevisionen gör bedömningen att barn- och utbildningsnämnden får en löpande rapportering från förvaltningen inom olika områden av verksamheten som ger en grund för att kunna upprätthålla en tillräcklig intern kontroll.

3.2 Fördjupad granskning

Granskning av beredskap för värmeböljor

Till följd av klimatförändringar kommer värmeböljor bli allt vanligare och enligt Myndigheten för samhällsskydd och beredskap kommer dessa även bli kraftigare och vara längre vilket ställer högre krav på samhället. Stadsrevisionen har därför gjort en fördjupad granskning med syftet att bedöma om barn- och utbildningsnämnden har säkerställt en tillräcklig beredskap för att förebygga allvarliga konsekvenser vid en värmebölja.

Granskningen visar att det inte finns något specifikt styrdokument för hur förskolorna ska ha en beredskap för en värmebölja, utan det ingår i nämndens övergripande krisplan. Inom ramen för förskolornas egenkontroll ska de göra riskbedömningar av sin verksamhet och inom detta ingår beredskapen vid värmebölja. Från den centrala förvaltningsledningen funderar man nu på att förtydliga detta och eventuellt lägga till en rutin för värmebölja i egenkontrollen. Därmed är vår bedömning av nämnden numera

har ett arbete för att säkerställa att riskbedömningar genomförs inom samtliga verksamheter.

Det har inte förekommit några kända incidenter i verksamheten på grund av värmeböljor. Verksamheterna ute vidtar i normalfallet åtgärder om det uppstår problem då det är varmt. I något fall har de kontaktat stödfunktionen på den centrala förvaltningen för att få hjälp med problem i verksamheten beroende på värme. Från den centrala förvaltningen har man nu beslutat att ta fram en checklista som ska läggas upp på intranätet så att förskolorna enkelt ska ha tillgång till information över vilka åtgärder som kan vidtagas vid en värmebölja. Vi bedömer därmed utifrån denna granskning att nämnden arbetar för att säkerställa att tillräckliga åtgärder vidtages för att minimera riskerna.

Sammanfattningsvis är vår bedömning utifrån denna granskning att barn- och utbildningsnämnden har säkerställt en tillräcklig beredskap för att förebygga allvarliga konsekvenser vid en värmebölja.

Granskning av kompetensförsörjning

Barn- och utbildningsnämnden beskriver i årets budget att kompetensförsörjningen är avgörande för att arbetet med att öka elevernas måluppfyllelse ska lyckas. De skriver också att det finns en mycket stor brist på arbetskraft i flera yrkesgrupper så som förskollärare, fritidspedagoger och behöriga lärare inom flera ämnesområden och att denna brist väntas bestå under de kommande 5-10 åren. Stadsrevisionen har därför beslutat att göra en fördjupad granskning för att se hur nämnden arbetar med sin kompetensförsörjning. Syftet med denna granskning har varit att bedöma om barn- och utbildningsnämnden har säkerställt att det pågår ett strategiskt arbete med långsiktig kompetensförsörjning.

Detta är en utmaning på nationell nivå och enligt Skolverket medför bristen på behöriga lärare och förskollärare inom skolväsendet att kompetensförsörjningsfrågan ständigt är aktuell. Ansvaret för kompetensförsörjning vilar på flera aktörer; staten, huvudmän samt rektorer i skola och förskola har ett gemensamt ansvar. Staten har det nationella ansvaret samtidigt som varje nivå inom den lokala styrkedjan har ett stort ansvar.

I nuläget klarar barn- och utbildningsnämnden att bemanna sina verksamheter, delvis genom att de använder sig av undantagen i skollagen avseende obehöriga lärare.

Centralt på förvaltningen görs analyser över den demografiska utvecklingen och de framtida pensionsavgångarna och vad det innebär för kompetensförsörjningen på förvaltningen. Rektor har kontroll på sin enhet utifrån om det är en skola som växer eller krymper och hur de prognosticerade elevtalen ser ut. Ett förbättringsområde är analyserna som varje rektor gör för sin specifika enhet vad gäller kompetensförsörjning, varför det ser ut på ett visst sätt och arbetet med att identifiera vilka områden som just denna enhet behöver arbeta mer med för att vara en attraktiv arbetsgivare.

Den centrala kompetensförsörjningsgruppen har ansvaret att hålla ihop arbetet med kompetensförsörjningen med en årlig genomgång av vad förvaltningen har för kompetenser och vad de behöver. Arbetet dokumenteras dock inte, och under 2020 har gruppens arbete legat nere på grund av situationen med Covid-19.

Vår granskning visar på att nämnden vidtar ett antal åtgärder både för att hantera rekryteringsutmaningen och för att behålla medarbetare i organisationen. När det gäller arbetet med att behålla sin personal är bland annat arbetsmiljön central. Här har den centrala HR-enheten själva identifierat ett utvecklingsområde i att skaffa sig en bättre koll över hur det ser ut på de olika enheterna då den upplevda arbetsmiljön varierar.

Den centrala kompetensförsörjningsgruppen gör i sin årliga uppföljning en övergripande genomgång av vad förvaltningen gör för att hantera utmaningar inom kompetensförsörjningen. Slutsatserna har under de år gruppen funnits varit att det behövs olika åtgärder på olika enheter och att det fungerar dåligt med förvaltningsövergripande lösningar eftersom behoven ser så olika ut.

Sammanfattningsvis gör vi bedömningen att barn- och utbildningsnämnden har ett pågående strategiskt arbete med den långsiktiga kompetensförsörjningen, men att det kan utvecklas avseende de analyser som görs på enhetsnivå.

Uppföljning av granskning av trygghet i förskolan

Stadsrevisionen har genomfört en uppföljningsgranskning av den fördjupade granskning som stadsrevisionen genomförde 2018 avseende hur barn- och utbildningsnämnden arbetar med trygghet i förskolan. Syftet med uppföljningsgranskningen var att följa upp om, och på vilket sätt, de synpunkter och iakttagelser som gjordes i den fördjupade granskningsrapporten har beaktats av barn- och utbildningsnämnden.

Skriftliga frågor ställdes till utbildningsdirektören som samordnade ett svar på vilka åtgärder som gjorts utifrån den tidigare granskningens slutsatser.

Granskningen 2018 identifierade några förbättringsområden. De handlade om att nämnden bör säkerställa att det finns skriftliga rutiner avseende trygghet och att dessa är kända i organisationen. Vidare att arbetet med att implementera skaderapporteringsystemet LISA i verksamheten bör förstärkas så att systemet är känt och används. Slutligen att nämnden bör implementera en central rutin för hanteringen av barn med sekretesskydd.

Med utgångspunkt i yttrandet från barn- och utbildningsnämnden 2019 och rapporteringen i samband med vår uppföljning ser vi att nämnden har vidtagit åtgärder. Inom samtliga av de områden som stadsrevisionen hade iakttagit förbättringsområden har också åtgärder utförts. Stadsrevisionen bedömer därmed att nämnden utvecklat sitt arbete utefter rekommendationer i den tidigare granskningen

Granskning av momsrutiner

I Helsingborgs stad har respektive nämnd och styrelse ansvar för att momsens hanteras på ett korrekt sätt inom sin verksamhet. Det är ett viktigt område inom den interna

kontrollen och därför har stadsrevisionen beslutat att göra denna granskning på ett antal av stadens nämnder.

Syftet med granskningen har varit att bedöma om kommunstyrelsen och nämndernas interna kontroll avseende momshantering är tillräcklig och att det sker i enlighet med gällande lagstiftning. Frågorna som har varit föremål för granskning av barn- och utbildningsnämnden är de som avser tillräcklig intern kontroll, beräkningsunderlag för ombokningar, begäran av kompensation vid upphandling, hantering av jämkning enligt kommunkontosystemet samt hantering av ingående moms där det finns avdragsförbud som vid representation.

Iakttagelserna i samband med granskningen visar på att barn- och utbildningsnämndens hantering av moms fungerar på ett tillfredsställande sätt. Stadsrevisionen bedömer att det finns en tillräcklig intern kontroll inom området.

Granskningen har sammanställts i en särskild revisionsrapport vilken ställts till och besvarats av nämnden den 18 mars 2021. Av nämndens svar framgår att nämnden kommer att arbeta vidare med upparbetade rutiner samt vidareutveckla dessa vid behov.

Granskning av samverkan avseende barn som far illa eller riskerar att fara illa

Myndigheter har en särskild skyldighet att samverka i frågor som rör barn som far illa eller riskerar att fara illa. Det finns också en anmälningsskyldighet för myndigheter och yrkesverksamma. I lagstiftningen framgår att både socialnämnden och skolhuvudmännen har en skyldighet att samverka. De förtroendevalda revisorerna i revisorsgrupp 2 beslutade i sin revisionsplan för 2020 att genomföra en granskning av samverkan avseende barn som far illa eller som riskerar att fara illa. Syftet med granskningen har varit att bedöma om det finns en fungerande samverkan mellan förskolan, grundskolan och socialtjänsten utifrån tillämplig lagstiftning och stadens riktlinjer.

Stadsrevisionen har utöver dokumentanalys genomfört ett antal intervjuer med tjänstepersoner på förvaltningarna, men också på grundskolor och på förskolor. Därtill har en enkät skickats ut till grundskolor, förskolor och socialsekreterare.

Stadsrevisionen konstaterar att det finns en grund för samverkan mellan barn- och utbildningsnämnden och socialnämnden. Samverkan är till viss del ändamålsenlig men det har framkommit ett antal förbättringsområden. Framförallt behövs mer information och kunskap om varandras uppdrag. Det behövs en ökad dialog mellan verksamheterna. Vi har noterat att möjligheten finns att kontakta socialtjänstens mottagning för att få råd och stöd inför en anmälan. Vidare noterar vi att det behövs mer information om hur man skriver en tydlig anmälan och i vilket skede anmälan ska göras.

Det finns oklarheter i vad som kan delges vid återkoppling. För att socialtjänsten ska ha möjligheten att lämna information i ett pågående ärende krävs samtycke från vårdnadshavare. Detta kan behöva tydliggöras inom ramen för samverkan.

För att säkerställa en bättre samverkan krävs enhetlig hantering av orosanmälningar inom respektive förvaltning.

Stadsrevisionen konstaterar att barn som far illa eller som riskerar att fara illa uppmärksammas. Inom barn- och utbildningsnämnden finns det kunskap om anmälningskyldigheten. Det framkommer dock att det efterfrågas ytterligare stöd och kunskap i ämnet. Vi noterar att anmälan inte alltid görs av den person som enligt lagen ska göra det.

För att förutsättningen för samverkan ska fungera på bästa sätt är det en fördel om båda nämnderna gemensamt kommer överens om uppdrag till förvaltningarna.

Granskningen har sammanställts i en särskild revisionsrapport vilken ställts till och besvarats av nämnden den 18 mars 2021. Av nämndens svar framgår att de delar slutsatserna i rapporten och att nämnden kommer att fortsätta utveckla sitt arbete på de av revisionen påtalade områdena.

Granskning av styrning, kontroll och uppföljning i stadens kösystem

Stadsrevisionen har under 2020 granskat några av stadens kösystem med fokus på de system som avser barn och unga. Inom barn- och utbildningsnämndens verksamhetsområde är det kön till förskola som har ingått i granskningen.

I Helsingborgs stad finns ett flertal olika kösystem. Kösystem blir aktuella i de situationer där efterfrågan på de kommunala tjänsterna är större än tillgången. I sådana situationer blir det väsentligt att iaktta så kallade rättvise- och likställighetsprinciper. I enlighet med likställighetsprincipen får inte en kommun utan stöd i lag eller saklig grund särbehandla invånare som befinner sig i samma situation. En kommun ska med andra ord vara objektiv och rättvis i sin behandling av sina invånare. För att en kommun ska kunna säkerställa en rättvis behandling är det av stor vikt att det finns rutiner och riktlinjer för hur de olika kösystemen ska hanteras.

Brister i kommunens styrning och interna kontroll kan leda till att rutiner och riktlinjer inte följs vilket exempelvis kan resultera i diskriminering av enskild. Köer som har ingått i granskningen är kö till förskola, lovaktiviteter och kulturskola. Granskningens syfte har varit att bedöma om nämnderna har säkerställt en tillräcklig styrning, kontroll och uppföljning av stadens kösystem.

I Helsingborgs stad har barn- och utbildningsnämnden ansvar för placering av barn i förskola och då tillika ansvar för kön. I Helsingborgs stad finns en gemensam kö till förskolorna för såväl de kommunala som de privata. Det är rektorn som har det övergripande ansvaret för placering av barn inom sitt område. Centralt på skol- och fritidsförvaltningen finns även visst ansvar avseende uppgifter relaterade till kö, så som exempelvis bevakning av flödet på inkomna ansökningar.

Ansökningar och kön hanteras i IT-systemet ProCapita. I Helsingborgs stad finns placeringsregler som klagör vem som har rätt till förskola samt turordningen för placering. Avsteg från placeringsregler kan förekomma och rektorn är den som har ansvar för att fatta beslut i de fall detta är aktuellt. I granskningen framgår att avsteg inte är

vanligt förekommande, men när det blir aktuellt är den vanligaste orsaken ålder. Avsteg ska dokumenteras. I granskningen har vi noterat att det kan skilja sig åt mellan förskolorna hur dokumentationen av avstegen sparas.

Stadsrevisionens sammanfattande bedömning är att barn- och utbildningsnämnden har säkerställt ändamålsenliga rutiner och riktlinjer för kösystemet inom sin verksamhet samt säkerställt en tillräcklig uppföljning av dessa. Vi har noterat att det finns en process för uppföljning inom det dagliga arbetet. I granskningen har inte någon särskild brist gällande kösystemet framkommit. Vi vill dock framhäva vikten av kontinuerliga riskanalyser för att ha möjligheten att genomföra eventuella åtgärder i tid.

3.3 Sammanfattning intern kontroll

Nämnden har en organisation med tydlig fördelning av ansvar och befogenheter för att stödja verksamheten och att förhindra avsiktliga och oavsiktliga fel samt oegentligheter. Det finns riktlinjer och rutiner som bidrar till att säkerställa att verksamhetens mål uppfylls och att föreskrifter följs. Nämnden genomför årliga riskanalyser som fångar upp väsentliga risker samt hur de ska hanteras för att minimera risken för att verksamhetens mål inte uppnås. Nämnden har i sin internkontrollplan fastställt vilka åtgärder som ska hantera prioriterade risker. Kontroller enligt den interna kontrollplanen följs upp systematiskt och fortlöpande. Uppföljningen av kontrollerna har dokumenterats.

Det bör noteras att, vad gäller nämndens arbete med kompetensförsörjning finns det ett utvecklingsområde när det gäller de analyser som görs för respektive enhet och dess specifika utmaningar inom området.

När det kommer till samverkan med socialnämnden avseende barn som far illa så kan den interna kontrollen förbättras. Framförallt bör kunskap och information om de båda förvaltningarnas uppdrag samt dialogen mellan verksamheterna öka.

Sammantaget bedöms den interna kontrollen vara tillräcklig.

4. Räkenskaper

I detta avsnitt redovisas en bedömning av om nämndens räkenskaper är rättvisande, upprättade enligt lag om kommunal bokföring och redovisning samt följer god redovisningssed. Bedömningen baseras på en granskning av nämndens bokslut och på övriga granskningar som genomförts under året.

- Verifiering och bedömning av upptagna balansposter
- Periodiseringskontroller
- Genomgång av inventarier/anläggningstillgångar
- Genomgång av verksamhetsberättelse/årsanalys
- Bedömning av om upprättat bokslut överensstämmer med angivna riktlinjer, lagstiftning och god redovisningssed.

Inga iakttagelser på väsentliga belopp har gjorts i samband med granskning av räkenskaperna under 2020. Mindre avvikelser har hanterats direkt med förvaltningen.

4.1 Sammanfattning räkenskaper

Sammantaget bedöms räkenskaperna, i allt väsentligt ge en rättvisande bild av verksamhetens resultat och ekonomiska ställning. Räkenskaperna bedöms vidare vara upprättade i enlighet med lagstiftning och god redovisningssed.

Bilaga 1

Bedömningskriterier

Nedan redovisas de kriterier som ligger till grund för gjorda bedömningar. Bedömningarna avser såväl genomförandet som resultatet av verksamheten.

Verksamhet och ekonomi

Att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt innebär att nämnden/styrelsen har uppnått kommunfullmäktiges mål samt följt de beslut, riktlinjer gällande lagstiftning och andra föreskrifter som gäller för verksamheten.

Bedömningskriterier

Nämnden/styrelsen:

- Har ett resultat som är förenligt med fullmäktiges mål, beslut, och riktlinjer.
- Har genomfört sitt uppdrag med tillgängliga resurser.
- Har bedrivit verksamheten enligt gällande lagar, föreskrifter, riktlinjer m.m.
- Har haft en styrning och uppföljning mot mål och beslut.

Bedömning:

Tillfredsställande

Bedömningskriterier är i allt väsentligt uppfyllda. Det kan förekomma mindre avvikelser.

Inte helt tillfredsställande

Bedömningskriterier bedöms delvis uppfyllda. Det finns brister som måste åtgärdas.

Inte tillfredsställande

Bedömningskriterier bedöms inte vara uppfyllda. Det finns väsentliga brister som måste åtgärdas omgående.

Intern kontroll

Den interna kontrollen är en process som utförs av nämnd/styrelse, förvaltnings- eller bolagsledning och personal. Den är en integrerad del i verksamhetens styrning och uppföljning. Processen säkerställer, med en rimlig grad av säkerhet, att verksamheten drivs effektivt, att lagar, förordningar och andra regler följs. Det lämnas en tillförlitlig finansiell redovisning och rättvisande rapportering om verksamheten.

Bedömningskriterier

Nämnden/styrelsen:

- Har en organisation med tydlig fördelning av ansvar och befogenheter för att stödja verksamheten och att förhindra avsiktliga och oavsiktliga fel samt oegentligheter.
- Följer systematiskt och fortlöpande upp ekonomi och verksamhet, såväl för verksamhet i egen regi som för sådan som uppdragits åt annan att utföra, analyserar väsentliga avvikelser samt vidtar åtgärder vid behov.
- Genomför riskanalyser som fångar upp väsentliga risker samt hur de ska hanteras för att minimera risken för att verksamhetens mål inte uppnås. Nämnden/styrelsen har i en internkontrollplan fastställt vilka åtgärder som ska hantera prioriterade risker.
- Har riktlinjer och rutiner som bidrar till att säkerställa att verksamhetens mål uppfylls och att föreskrifter följs.
- Följer upp den interna kontrollen systematiskt och fortlöpande. ☑ Har en rapportering som ger en aktuell, rättvisande och tillförlitlig information om verksamhet och ekonomi.

Bedömning:

Tillräcklig

Bedömningskriterierna är i allt väsentligt uppfyllda. Det kan förekomma mindre avvikelser.

Inte helt tillräcklig

Bedömningskriterierna bedöms delvis uppfyllda. Det finns brister som måste åtgärdas.

Inte tillräcklig

Bedömningskriterierna bedöms inte vara uppfyllda. Det finns väsentliga brister som måste åtgärdas omgående.

Räkenskaper

Nämndens redovisning är upprättad enligt lagstiftning och god redovisningssed så att räkenskaperna ger en rättvisande bild av resultat och ställning.

Bedömningskriterier

Nämndens:

- Redovisningen ger en rättvisande bild av resultat och ekonomisk ställning.
- Räkenskaper är upprättade enligt lagstiftning och god redovisningssed.

Bedömning:

Rättvisande

Bedömningsmålen är i allt väsentligt uppfyllda. Det kan förekomma mindre avvikelser.

Inte rättvisande

Väsentliga brister finns som måste åtgärdas.

